

Asia: VN/27639/2025

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi metsästyslain sekä rauhoitettujen eläinten aiheuttamien vahinkojen ennalta ehkäisemisestä ja korvaamisesta annetun lain 4 §:n muuttamisesta (valkoposkihanhet ja merimetsot)

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Pidämme esitettyä lakikokonaisuutta oikeansuuntaisena, mutta katsomme, ettei se sellaisenaan mahdollista käytännössä riittävän tehokasta merimetsojen kannansäätelyä eikä kalataloudelle aiheutuvien vahinkojen olennaista vähentämistä. Esitys jää liian vahvasti lupapohjaiseksi ja reaktiiviseksi, mikä johtaa siihen, että toimenpiteet kohdistuvat tilanteisiin vasta vahinkojen jo synnyttyä.

Merimetsojen runsastunut kanta aiheuttaa monin paikoin merkittäviä haittoja kalataloudelle, erityisesti istutuksille, paikallisille kalakannoille sekä ammatti- ja vapaa-ajankalastukselle. Näiden vahinkojen ehkäisy edellyttää nopeaa, ennakoivaa ja alueellisesti kohdennettua toimintamallia, jota esitetty sääntely ei riittävästi tue.

Keskeiset puutteet esityksessä:

- Lupamenettely on edelleen raskas ja hidas mikäli luvanmyöntäjä joutuu pyytämään lausunnot Suomen ympäristökeskukselta ja Luonnonvarakeskukselta. Tämä estäisi oikea-aikaiset toimet
- Sääntely perustuu vahinkojen jälkikäteiseen toteamiseen, ei ennaltaehkäisyyn
- Kenttätason toimivaltuudet ja tulkinta jäävät epäselviksi
- Sallittuja metsästysmenetelmiä ei ole määritelty riittävän selkeästi

Ehdotamme seuraavia muutoksia:

1. Lupamenettelyn keventäminen

Vahinkoalueilla tulee siirtyä ilmoitusmenettelyyn tai kausittaiseen yleislupaan. Nykyinen tapauskohtainen lupakäytäntö ei mahdollista tehokasta reagointia.

2. Ennaltaehkäisevän kannansäätelyn mahdollistaminen

Säätelyä tulee muuttaa siten, että merimetsojen pyynti on mahdollista myös ennakoivasti alueilla, joilla vahinkoriski on ilmeinen (esim. kalankasvatusalueet, istutusalueet ja keskeiset kalojen lisääntymis- ja pienpoikasalueet sekä vaelluskalavesistöt ja niiden edustojen merialueet).

3. Metsästysmenetelmien selkeyttäminen

Kaaveiden (houkuttelukuvien) käyttö tulee sallia yksiselitteisesti, sillä ne ovat käytännössä välttämättömiä tehokkaan ja kohdennetun metsästyksen toteuttamiseksi.

4. Metsästysajan aikaistaminen

Metsästyks tulee voida aloittaa viimeistään 20.7., jotta toimenpiteet kohdistuvat ajankohtaan, jolloin ne ovat vaikuttavimpia vahinkojen ehkäisyn kannalta. Liian myöhäinen aloitus heikentää merkittävästi toimien tehoa.

5. Alueellisen päätösvallan vahvistaminen

Suomen riistakeskukselle tulee antaa selkeä toimivalta tehdä nopeita, paikallisiin olosuhteisiin perustuvia päätöksiä kannansäätelystä ja päätösten tulee olla lainvoimaisia mahdollisista valituksista huolimatta.

6. Alueellisen päätösvallan vahvistaminen

Suomen riistakeskukselle tulee antaa selkeä toimivalta tehdä nopeita, paikallisiin olosuhteisiin perustuvia päätöksiä kannansäätelystä ja lupien tulee olla lainvoimaisia mahdollisista valituksista huolimatta.

7. Kalojen tärkeät lisääntymisalueet

Kartoitus on jo tehty VELMU-inventointiohjelman osana ja aineisto on olemassa. Ei tarvita enää kalliin ja hitaan tutkimuksen toistamista. Elinvoimakeskus pystyy vahvistamaan nämä tiedossa olevat alueet kalojen tärkeiksi lisääntymisalueiksi. Merimetsojen ravinnonhakumatkat keskittyvät mahdollisimman lähelle pesimäyhdyskuntia, jolloin emot tarvitsevat tehokkuutta ruokkimiseen. Merimetsöyhdyskuntien syntyminen alle 15 km etäisyydelle kalojen tärkeistä lisääntymisalueista tulee saada estettyä häirintämenetelmin. Merimetsojen ruokailuetäisyys on pääasiassa 10–20

kilometrin säteellä pesimäkoloniastaan. On selvää, että esimerkiksi kuhan tärkeillä kutualueilla ei ole mahdollista järjestää ympärivuorokautista metsästysvartiointia ja hedelmöitettyä mätää vahtivat kuhakoiraat ovat merimetsoparvelle jatkossakin kuin tarjottimella.

Johtopäätös

Esitetty lakimalli luo perustan merimetsokannan hallinnalle, mutta ei vielä ratkaise käytännön ongelmia. Ilman lupamenettelyn keventämistä, metsästysmenetelmien selkeyttämistä, riittävän suojaetäisyyden muodostamista kalojen tärkeille lisääntymisalueille ja metsästysajan aikaistamista vaikutus kalatalousvahinkojen vähentämiseen jää vähäiseksi. Sääntelyä tulee kehittää siten, että se mahdollistaa ennakoivan, tehokkaan ja alueellisesti joustavan kannansäätelyn.

Toimenpiteitä on välttämätöntä tehostaa viivytyksettä, jotta kalatalouden toimintaedellytykset voidaan turvata.

Saarinen Timo

Airisto-Velkuan kalatalousalue - Airisto-Velkuan kalatalousalueen hallitus ja toiminnanjohtaja